

بررسی تاثیر منظر ساختمان‌ها بر ویژگی‌های ادراکی مخاطبان

دکتر اسماعیل ضرغامی^۱، امیر مسعود دباغ^۲، محمود رضا مخبری قمشه^۳*

^۱ دانشیار، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران، ایران.

^۲ دکتری معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، تهران، ایران.

چکیده

بحث محیط و انسان همواره یکی از مهمترین موضوعات مطرح شده در علم روان‌شناسی محیط بوده و در ساختارهای خرد، کلان، و میانه نمود پیدا می‌کند. این رابطه می‌تواند از یک بنا و فضای داخلی آن تا یک سایت پیرامونی و در نهایت یک ساختار شهری را در بر گیرد. تاثیراتی که محیط بر انسان و ادراکات وی دارد به سه صورت جبرگرایی، اختیارگرایی، و احتمال‌گرایی محیطی مطرح می‌شود. ادراک، نخستین یا اساسی‌ترین لایه ممکن را برای شناخت مهیا می‌سازد و بدین لحاظ مطالعه آن باید مقدم بر هر لایه دیگری همچون لایه‌های عالم فرهنگی و خصوصاً عالم علم واقع شود. یکی از مقوله‌هایی که ادراک در آن اهمیت می‌یابد بحث منظر شهری و نحوه طراحی آن به منظور ارتقای ادراک شناختی مخاطبان به منظور افزایش مواردی چون حس تعلق و شناخت از فضا و جهت‌یابی می‌باشد. از آنجایی که منظر شهری می‌تواند از طریق حواس بصری اطلاعاتی را به ذهن انسان منتقل کرده و موجب تحریک تصورات وی گردد، بنابراین می‌تواند در ادراکات تصویری شهروندان از محیط و در نهایت تغییر رفتارهای وی تاثیرگذار باشد؛ بنابراین امکان کشف چنین رابطه‌ای در زمینه شهری منطقی به نظر می‌رسد. این پژوهش در پی کشف رابطه و تاثیر منظر شهری و نماسازی بر ادراکات حسی و بصری شهروندان می‌باشد که برای این هدف به تحلیل محتوایی نظریات و مدل‌های پژوهشی بدست آمده در این زمینه پرداخته می‌شود و در انتها بصورت دسته‌بندی شده ارائه خواهند شد. همچنین در این پژوهش مراحل تحقیق با طبقه‌بندی و تحلیل محتوایی انجام گرفته است. نمای ساختمان‌ها چون نمود خارجی هر بنا می‌باشد و به سبب این که سازنده‌ی بدنه شهری بوده و در واقع بستر کالبدی شکل‌دهنده به تصویر ذهنی شهروندان از محیطی است که در آن قرار گرفته‌اند، اهمیت می‌یابد.

کلمات کلیدی: ساختمان، ویژگی ادراکی، مخاطبان، نمای ساختمان